

Гра «Хто зверху?»

(до Міжнародного дня
рідної мови)

Мета: прищеплювати любов до рідної мови, виробляти вміння використовувати здобуті на уроці теоретичні знання на практиці; розвивати пізнавальні здібності учнів, інтерес до мови як до науки, творчу активність, вміння швидко та раціонально приймати рішення, логічно мислити, працювати в команді.

Пояснення: У грі беруть участь дві команди – хлопців та дівчат.

Хід гри

*Ти постаєш в ясній обнові,
як пісня, линеш, рідне слово.*

*Ти наше диво калинове,
кохана українська мово!*

Дмитро Білоус

Слова відомого українського поета, перекладача, літературного критика Дмитра Білоуса саме про українську мову обрані мною не даремно. Адже сьогодні ми не можемо не згадати про те, що 21 лютого, щорічно, ми відзначаємо Міжнародний день рідної мови... Мова – це велике національне надбання, коштовний скарб із могуття інтелекту і криці моралі, це пісня душі, покладена на слова. У ній досвід, мрії і сподівання мільйонів людей, об'єднаних в єдине ціле – народ.

Слово, кажуть, здатне вилікувати, надати крила, піднести над землею..., однак є зворотня сторона: воно може й поранити душу, звести нанівець будь-які надії. Українське слово, настояне на калинових кетягах, виплекане долонями наших бабусь та дідусів, сховане від лихоліть у вишитому рушничкові, оплакане у піснях та думках... Слово матері, слово Батьківщини... Слово Українське. Бережіть його, не засмічуйте, бо це наше слово, наша мова, рідна мова!

Ведучий. Доброго дня! Ми вітаємо Вас на інтелектуальній грі – конкурсі «Хто зверху?»!

Ведуча. Хто розумніший – чоловіки чи жінки? Тисячі років людство шукає відповідь на це філософське питання. Та сьогодні ми переконуємося в тому, що дівчата не лише найчарівніша половина людства, а й найрозумніша.

Ведучий. І найнаївніша... Адже відмінницями в школі є завжди дівчата, а керівні посади та депутатські крісла зазвичай займають чоловіки!

Ведуча. А я все одно переконана, що найрозумніші – дівчата, і ми сьогодні в цьому переконаємо усіх присутніх.

Представляє команду дівчат, вказуючи на їх риси характеру та досягнення

Ведучий. Ми дуже раді, що у дівчат така сильна команда, але й команда хлопців нічим не гірша.

Представляє аналогічно команду хлопців

Ведуча. Так, суперники у нас гідні поваги. Але у нас є ще й верховний суддя цієї неперевершеної гри – пані Справедливість. І вона – жінка!

Суддя. Вітаю ведучих, команди дівчат, хлопців та глядачів. Давайте домовимось – за мною об’єктивність, за Вами – цікавий двобій ерудованості, логіки, інтелекту. І нехай переможуть найсильніші!

Ведуча. Тобто ми – дівчата.

Ведучий. Дякуємо, пані суддя. Дуель поставить все на свої місця. На шляху до перемоги у кожної команди є сім конкурсів. Кожен конкурс оцінюється по-різному. Але команда-переможець у кожному конкурсі може поповнити свою скарбничку ще на 1 бал, якщо зможе розв’язати бонусне завдання.

Ведуча. Дякую, я впевнена, що дівчата наберуть максимум балів і отримають можливість подвоїти попередню їх кількість, яка розділяється між учасниками-переможцями. Все зрозуміло. Починаємо.

Ведучий. Дівчата, але ж нуль не подвоюється!

Суддя. У нас залишилася одна незавершена справа – хто починає перший раунд?

Ведуча. Звичайно ж хлопці, як сильна половина людства!

I. «Чоловік чи жінка»

Ведучий. Отже, перший конкурс. Потрібно вказати про кого йдуться слова: про чоловіка чи про жінку. Одна відповідь – 1 бал.

Хлопцям

1	Який рід має іменник «нежить»?	чоловік (чоловічий рід)
2	Хто написав слова до гімну України?	чоловік (П. Чубинський)
3	Кого в народі називають «Каменярем»?	чоловіка (І. Франко)
4	Директор нашої школи.	жінка (Т. В. Гріх)

5	Пам'ятник, який розташовано на Чернечій горі.	<i>чоловіку (Т. Шевченко)</i>
6	Прізвище Косач належить...	<i>жінці (Л. Українка)</i>
7	Хто написав казку «Цар Плаксій та Лоскотон»?	<i>чоловік (В. Симоненко)</i>
8	Заради кого Сулейман втримався від нападів на Україну?	<i>жінки (Роксолана)</i>

Дівчатам

1	На чию честь було засновано День української писемності та мови?	<i>чоловіка (Нестор Літописець)</i>
2	Найближчий друг Лесі Українки.	<i>чоловік (брат Михайло)</i>
3	З ким Шевченко пас ягнята за селом?	<i>жінкою (подруга Оксана)</i>
4	Який рід має іменник «шимпанзе»?	<i>чоловік (чоловічий рід)</i>
5	Кому належать слова «Без надії сподіваюсь»?	<i>жінці (Л. Українка)</i>
6	Чиє День народження святкують 7 січня?	<i>чоловіка (Ісуса Христа)</i>
7	Яка особа отруїла свою другу половинку через зраду?	<i>жінка (Маруся Чурай)</i>
8	Яке дерево є символом Нового року?	<i>жінка (ялинка)</i>

Бонусне питання

Назвіть, будь ласка, відсоток людей у світі, які пишуть лівою рукою. (18 %)

II. «Склади слово»

Ведучий. У наступному конкурсі кожен учасник отримає по дві літери, одна з яких кріпиться спереду, друга – ззаду. Ведуча ставить питання, на яке учні повинні дати відповідь, склавши її з літер. Одне правильне слово – 1 бал.

Хлопцям (ХД, АУ, МС, ОА)

1	Найнадокучливіша комаха, цокотуха.	<i>муха</i>
2	Перший чоловік на Землі.	<i>Адам</i>
3	Те, що крутиться у голові, її думають-гадають.	<i>дума</i>
4	Безлад у чомусь.	<i>хаос</i>
5	Манірна та обережна пані. Буває пікова, бубнова.	<i>дама</i>
6	За нею женуться дівчата, щоб виглядати стильно.	<i>мода</i>

7	Слово із пісні «Ой, у вишневому..., там соловейко щебетав».	<i>саду</i>
8	Коли речовина не мокра, то вона ...	<i>суха</i>

Дівчатам (ВЛ, ІІ, ПД, ОА)

1	Дерево, синонім фальшивих документів.	<i>липа</i>
2	Знак зодіаку, так можна назвати жінку.	<i>діва</i>
3	У людини руки, а у тварини ...	<i>лапи</i>
4	Наказовий спосіб дієслова водити.	<i>води</i>
5	Вона буває ручна, бензо – і «Дружба 2».	<i>пила</i>
6	Коли трапляється щось незвичайне, неймовірне, кажуть, що це ...	<i>диво</i>
7	Так говорять про дуже поважних жінок. Кажуть «Ходять, наче ...	<i>пави</i>
8	Щось дуже далеке, про них кажуть, що вони незвідані.	<i>далі</i>

Бонусне питання

Як називається звуковий запис слова? (*транскрипція*)

ІІІ. «Вірю – не вірю»

Ведуча. Третій конкурс. Кожній команді по черзі ми читатимемо твердження, а члени команди повинні вирішити – правдиве воно чи ні. За кожне правильно вказане твердження команда отримає 1 бал.

Ведучий. Твердження для команди *дівчат*:

1	Іменник відповідає на питання що робити, що зробити?	<i>ні</i>
2	Автор «Фарбованого Лиса» І. Франко?	<i>так</i>
3	Будова слова – це розділ мовознавства, що вивчає значущі частини слова?	<i>так</i>
4	Префікс – це головна значуща частина слова, що є спільною для всіх спільнокореневих слів?	<i>ні</i>
5	Лексичне значення – це сукупність усіх слів мови?	<i>ні</i>

Ведуча. *Хлопці*, а тепер ви:

1	Дієслово відповідає на питання який, чий?	<i>ні</i>
2	Твір «Захар Беркут» за жанром легенда?	<i>ні</i>
3	Морфологія – це розділ мовознавства, що вивчає словниковий	<i>ні</i>

	склад мови?	
4	Лексичне значення слова можна знайти у словнику наголосів?	<i>ні</i>
5	Види дієслів: доконаний та недоконаний?	<i>так</i>

Бонусне питання

Скільки відсотків дівчат в 11 класі? (29 %)

IV. «Добери продовження»

Ведуча. Наступний конкурс продемонструє знання учасників народної мудрості.

Пропонуємо вам продовжити відомі приказки та прислів'я, кожна по 1 балу.

Хлопцям

1. Що посієш – ... (*те й пожнеш*)
2. Козацькому роду ... (*нема переводу*)
3. Вчення світ, а ... (*невчення – тьма*)
4. Слово до слова – ... (*зложиться мова*)
5. Без труда ... (*нема плода*)

Дівчатам

1. Хто не робить, ... (*той голим ходить*)
2. Хто спішить, ... (*той людей смішить*)
3. Слово – не горобець, ... (*вилетить – не піймаєш*)
4. Гостре словечко ... (*коле сердечко*)
5. Більше діла – ... (*менше слів*)

Бонусне питання

Скільки років виповнилося Україні з дня її незалежності? (32 р.)

V. «Лексична помилка»

Ведучий. А тепер ваше завдання буде письмовим. Одна вірна відповідь – 1 бал.

1. Дошку вимили чистою тряпкою. (*ганчіркою*)
2. Не сиди на полу. (*підлозі*)
3. Закрий вікна – сквозняк. (*зачини, протяг*)
4. По середах ми бігаємо. (*щосереді*)
5. Урок розпочнеться в 13 годин. (*о 13 годині*)
6. Кожен повинен дбати про навколишнє середовище. (*довкілля*)

Бонусне питання

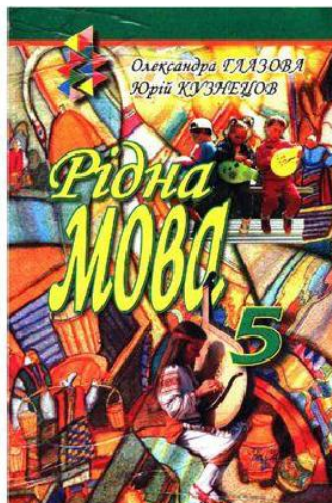
Хто виступає найчастіше у творах Шевченка жінки чи чоловіки? (*жінки*)

VI. «Хто я?»

Ведуча. А зараз ми переходимо ще до одного конкурсу. Один із гравців команди спробує здогадатися хто він. Відповіді команди тільки «Так» або «Ні». 1 бал.

Дівчата – кущ Калина

Хлопці – підручник Рідна мова

Бонусне питання

Поясніть значення фразеологізму «Як з гуски вода». (*байдуже, не реагує*)

VII. «Мнемонічні фрази»

Ведучий. Ось і наш останній конкурс на сьогодні. Перед вами є мнемонічні фрази. Ваше завдання – написати якого правила стосуються вони. Одна відповідь – 1 бал.

МаВПаБуФ (*букви, після яких пишеться апостроф*)

ДеТиЗ'їСиЦіЛиНи (*букви, після яких пишеться м'який знак*)

ДеТиЗ'їСиЦюЧаШуЖиРу (*букви, після яких у словах іномовного походження пишеться «И»*)

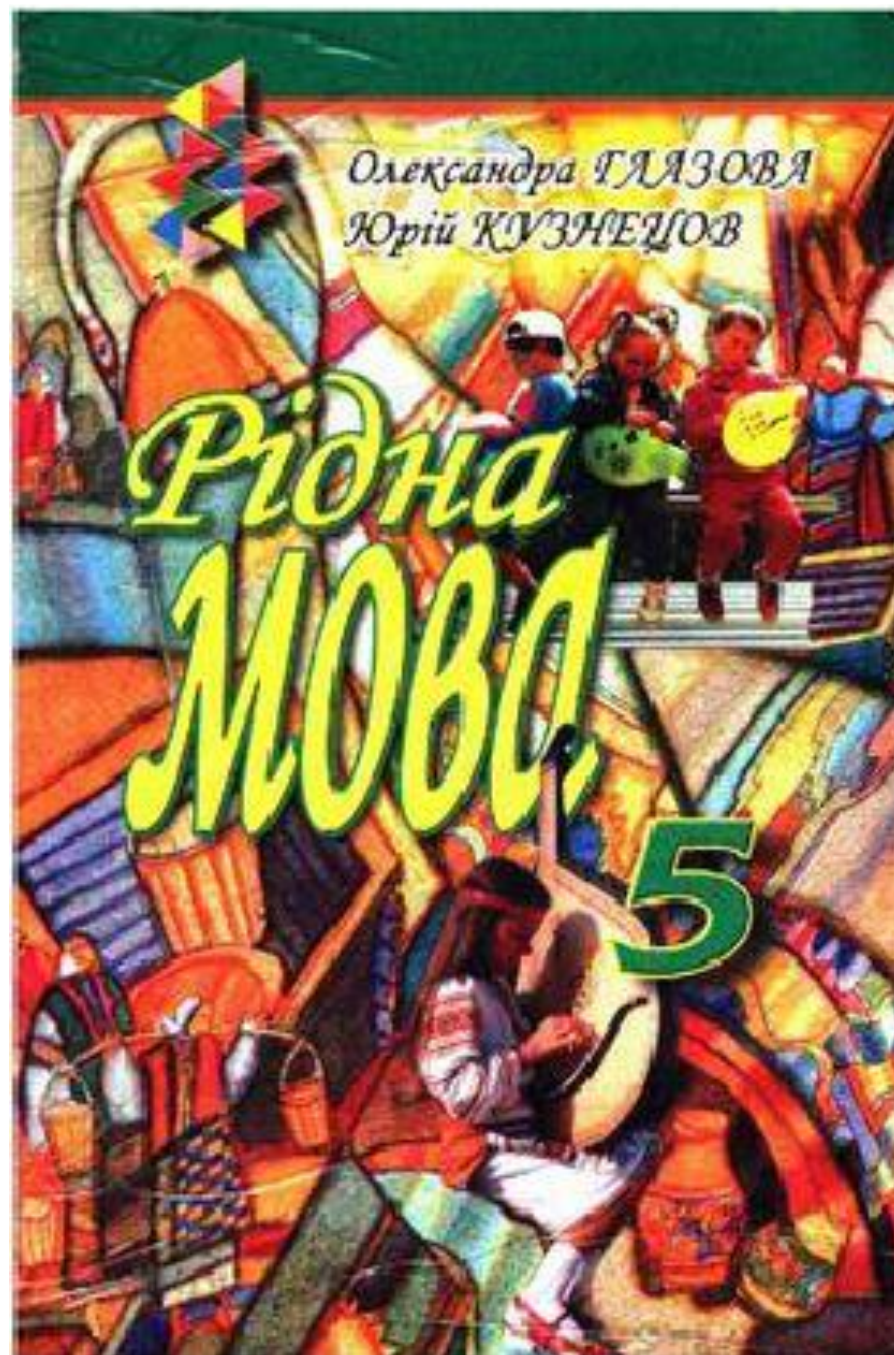
КаФе«ПТаХ» (*букви, перед якими префікс «з-» перетворюється на «с-»*)

Бонусне питання

Скільки звуків у слові ходжу? (4)

Ведуча. Зараз наше журі підіб'є підсумки. На останок хочу подякувати нашим командам за чудову гру.

Ведучий. Любіть рідну мову, вдосконалюйте знання з неї. Нехай рідне слово завжди буде для вас і відрадюю, і допомогою, і зброєю. Зі святом.

X

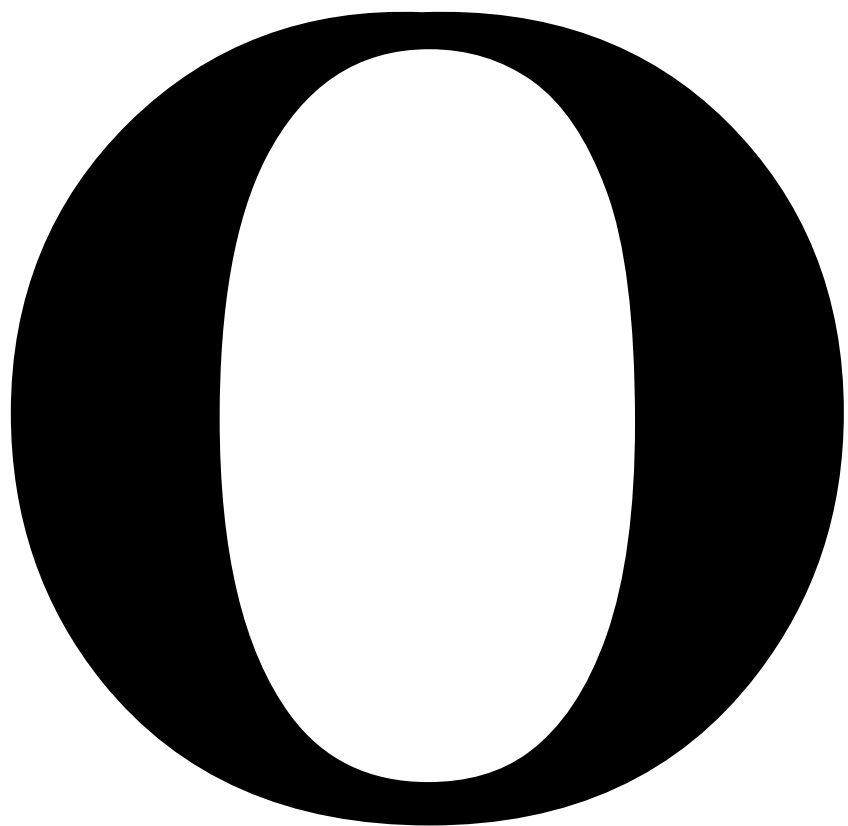
D

A

V

M

C

O

A large, bold, black outline of the uppercase letter 'O' is centered within a white square frame. The letter is a simple, thick-lined shape with a large central void.

A

A large, bold, black outline of the uppercase letter 'A' is centered within a white square frame. The letter features a sharp triangular top, a horizontal crossbar, and a wide, flared base with a small gap between the two feet.

B

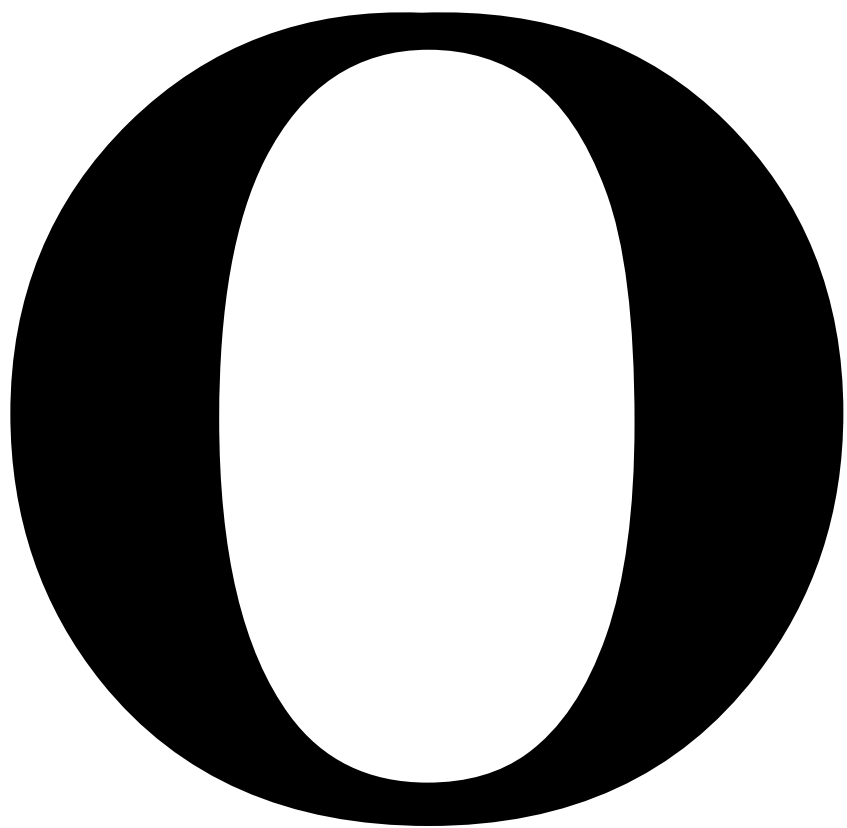
J

N

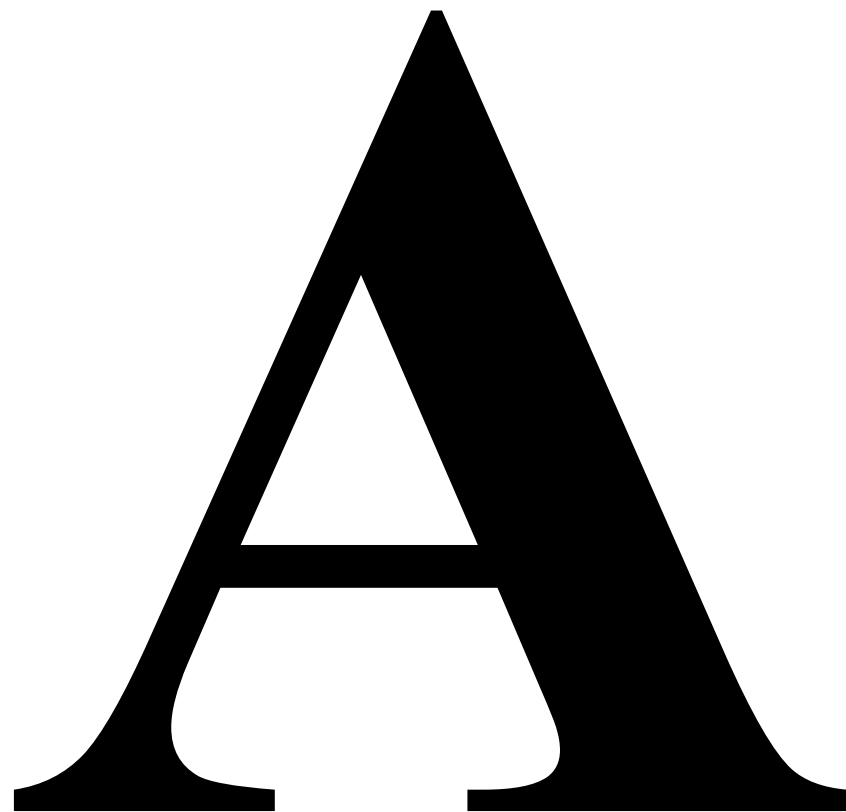
I

И

Д

O

A

МаВПаБуФ

ДеТиЗ'їСиЦіЛиНи

ДеТиЗ'їСиЦюЧаШуЖиРу

КаФе«ПТаХ»

МаВПаБуФ

ДеТиЗ'їСиЦіЛиНи

ДеТиЗ'їСиЦюЧаШуЖиРу

КаФе«ПТаХ»